

Docendo Orbis

" 'n wereld in nascholing "

Kaapstad Zuid Afrika

23 – 30 januari 2026

Programma voor tandartsen, tandarts-specialisten en mondhygiënist (16 uur)

Prof. dr. Jan G.A.M. de Visscher

Tijdens deze 3 praktijkgerichte en interactieve cursussen leer je:

- direct toepasbare kennis over het herkennen van alledaagse tongafwijkingen
- beoordelen en herkennen van regelmatig voorkomende afwijkingen en aandoeningen van speeksel en speekselklieren
- veranderingen van bot- en wekedelen die kunnen worden gezien op een OPT

1. De tong: spiegel van de gezondheid?

In de presentatie wordt aandacht besteed aan:

- Klinische presentatie van zowel veelvoorkomende als zeldzamere tongafwijkingen. Lokale afwijking of systemische aandoening?
- Waarde van aanvullend onderzoek: wanneer is kweek, bloedonderzoek, biopt of anderszins nodig?
- Behandel mogelijkheden: indicaties en wat zijn de wat zijn de (on)mogelijkheden?

Het uitsteken van de tong was vroeger een routinematige handeling tijdens lichamelijk onderzoek. De tong werd op verschillende klinische aspecten beoordeeld zoals kleur, vorm, zwellingen, de aanwezigheid van plekjes, gestoorde functie, glad of ruw oppervlak waarbij het voornamelijk de tongrug betrof. Deze observaties en eventuele veranderingen zouden een aanwijzing geven over de algehele gezondheid van de patiënt. Zou het echt zo zijn? Is de tong daadwerkelijk de spiegel van de gezondheid? Vraag ChatGPT maar: “ja, het uitsteken van de tong kan in sommige gevallen informatie geven over aandoeningen in het lichaam. Zowel in de westerse geneeskunde als in de traditionele Chinese geneeskunde wordt de tong als een soort “spiegel” van de gezondheid gezien, hoewel de interpretaties sterk verschillen”. Tja, wat moet je hiermee.

Afwijkingen van de tong komen regelmatig voor en de variatie is groot. Meestal is er sprake van een lokale tongafwijking maar de verandering kan ook een uiting zijn van een systemische aandoening. Lokale veel voorkomende tongafwijkingen zijn bijvoorbeeld de landkaarttong, haartong en fissuurtong, die klinisch makkelijk te herkennen zijn. Een branderige tong kan het gevolg zijn van systemische aandoening zoals een vitamine B12 deficiëntie, ijzergebreksanemie, maar kan ook

berusten op zogenoemd tongbranden. Is tongbranden een systemische aandoening en zo ja welk onderzoek moet dan worden uitgevoerd?

Op basis van de anamnese en het klinisch aspect is de (waarschijnlijkheids)diagnose van een aantal tongaandoeningen duidelijk en is aanvullend onderzoek niet nodig. Maar hoe zeker ben je van de diagnose? Aanzien of verwijzen? Bloedonderzoek, behandelen, kweek, biopsie of medicatie?

Het doel van de presentatie is om inzicht te krijgen in de klinische presentatie van met enige regelmaat en ook minder vaak voorkomende tongafwijkingen, de waarde van aanvullend onderzoek en de noodzaak tot en (on)mogelijkheden bij de behandeling ervan.

2. Speeksel- en Speekselklieraandoeningen: komen die nou vaak voor?

In de presentatie wordt aandacht besteed aan:

- Rol van speeksel voor de mondgezondheid en levenskwaliteit
- Functie & anatomie van de grote en de accessoire speekselklieren
- Veelvoorkomende aandoeningen: mucocèle, ranula, speekselsteen, ontstekingen met veel klinische voorbeelden met aandacht voor de diagnostiek en behandelopties

Speeksel is van groot belang voor de kwaliteit van leven en de mondgezondheid. De rol en functie van speeksel wordt kort besproken. Hypersalivatie, overmatige speekselvloed zich vaak uitend in kwijlen, komt als zelfstandige aandoening niet vaak voor en betreft meestal een gestoorde slikfunctie door een neurologische aandoening zoals bij de ziekte van Parkinson. Hyposalivatie komt veel vaker voor. Ongeveer een kwart van de mensen boven het 50^e levensjaar heeft, meestal klachtenvrij, een verminderde speekselproductie (zowel in rust als gestimuleerd): het betreft een normaal ouderdomsverschijnsel. Hyposalivatie kan ook zeer hinderlijk zijn en kan worden veroorzaakt door geneesmiddelen, systemische aandoeningen zoals de ziekte van Sjögren en na bestraling in het hoofdhalssgebied.

Anatomische aspecten van de speekselklieren worden belicht die van belang zijn voor een beter begrip van de oorzaak, diagnostiek en behandeling van de diverse speekselklierandoeningen. Er zijn 3 paarsgewijze grote speekselklieren en honderden, onder het mondslijmvlies gelegen accessorische speekselkliertjes - wat weet u nog van de anatomie?

De meest voorkomende afwijkingen van de speekselklieren zijn ontstekingen, steenvorming, cysten en tumoren. Daarnaast kunnen aandoeningen van de speekselklieren soms een uiting van onderliggende systemische aandoeningen zoals de ziekte van Sjögren, sarcoïdose, diabetes mellitus, of een Hiv-infectie. Tijdens de presentatie worden aan de hand van veel klinische voorbeelden de diagnostische en behandelingsaspecten van de meest voorkomende aandoeningen van de grote en de kleine speekselklieren besproken. Hierbij kan worden gedacht aan acute en chronische ontstekingen, mucokèle, ranula en speekselsteen.

3. Een opake of lucente veranderingen op het OPT: aanzien, aanvullend onderzoek of verwijzen?

Panoramische röntgenopnamen (OPTs) zijn onmisbaar in de tandheelkundige praktijk. Soms treft u onverwachts een afwijkingen aan. In deze presentatie leert u:

- Normale anatomische structuren herkennen (er is veel meer te zien op een OPT dan u denkt)

- Mogelijk variaties, toevallsbevindingen of pathologische veranderingen: radiopake vs. radiolucente afwijkingen van het kaakbot en de weke delen en hoe die te interpreteren
- Rol van de tandarts bij de eerste diagnostiek en eventuele vervolgacties

In de tandheelkundige praktijk worden dagelijks panoramische röntgenopnamen of (OPTs) gemaakt als aanvulling op of ter bevestiging van de vermoedelijke klinische diagnose. Soms wordt echter onverwacht een toevallsbevinding op een OPT gezien waarvan in eerste instantie niet direct duidelijk is of het een normale anatomische structuur of variatie betreft, benigne aandoening die verder geen behandeling behoeft of pathologie waarvoor verwijzing gewenst is. Tijdens de presentatie zal worden ingegaan op allerlei aspecten van panoramische röntgenopnamen (OPT): kenmerken, indicatiestelling, toegevoegde waarde, voorkomen en vermijden van technische fouten en instelfouten en de beoordeling van niet alleen het dentale deel maar vooral van de omgeving ervan.

Aan de hand van veel casuïstiek wordt stil gestaan bij de radiologische en klinische kenmerken van de te onderscheiden normale anatomische structuren (u ziet veel meer dan u denkt), herkennen van gebits- en radiopake en radiolucente botafwijkingen en verschillende wekedelen opaciteiten. Hebben we te maken met een idiopathische osteosclerose of is er sprake van een condenserende osteitis? Is het nu een speekselsteen, tonsilsteen of een afwijking in de wekedelen? Daarnaast zullen een aantal minder vaak voorkomende afwijkingen met een min of meer karakteristiek röntgenbeeld de revue passeren. De rol van de tandarts bij de (initiële) diagnostiek en het eventuele vervolg hiervan wordt telkens besproken en toegelicht.

**Tijdens deze nascholing zijn ook huisartsen en specialisten
ouderengeneeskunde**

aanwezig en 1 dagdeel (4 uur) wordt samen gevolgd over dermatologie

Herkennen plekjes in de mond en in het hoofd-halsgebied

Plekjes in de mond en hoofd-halsgebied kunnen variëren van aften en blaren tot tumoren of infecties. Ze ontstaan door irritatie, virussen, schimmels of kanker.

Vroege herkenning is daarom belangrijk.

Programma onder voorbehoud van wijziging